

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਾਰਅੰਸ਼

1. ਭੂਮਿਕਾ:-

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ, ਮੁੱਖ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੀ-ਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਕੋਲੋਂ ਮੱਦਦ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਧਾਗ ਵਲੋਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਐਸ. ਓ. ਐਸ. ਸਟੱਡੀ ਕਰਵਾਕੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ, ਮੁੱਖ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੜਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 1698 ਕਿ.ਮੀ. ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਐਸ.ਓ.ਐਸ. ਸਟੱਡੀ ਵਿੱਚ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਸੜਕ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਘਣਤਾ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਟੱਡੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੜਕ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾਵਾ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਭੌ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨੀ, ਵੱਧ ਮੱਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਪੀ. ਏ. ਪੀਜ਼) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਉਚਿਤ ਯੋਜਨਾ ਰਾਹੀਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰੀ ਸਰਵੇ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਅਸਰ, ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਏ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਅਸਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਰਣ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਸਰਵੇ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਨਾਸਿਬ ਤੌਰ ਤੇ ਬਸਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2 ਤਰੀਕਾ

ਇਹ ਅਧਿਅਨ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਜਨਗਣਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ (ਸਵਾਲ, ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ) ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੈਂਡੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸਵਰੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੌ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਾਬਜ ਬਾਬਤ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਸਰਵੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਭੌ ਮਾਲਿਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜ-ਆਰਥਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੁਰਵਕ ਇਕੱਠੀ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਹਿਮ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ:-

1. ਫੋਕਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ।
2. ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ।
3. ਮੁੱਖ ਇਤਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ।
4. ਦਿਹਾਤੀ ਭਾਈਵਾਲਤਾ ਮੁਲਕਾਂਕਣ ਤਰੀਕਾ (ਪੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜਨਗਣਨਾ ਅੰਕੜੇ, ਜਨਗਣਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਭੌ ਰਿਕਾਰਡ, ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਭੌ ਦੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਦਫਤਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਖਣੀ-ਪੂਰਬੀ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਹਨ ਅਰਥਾਤ:-

- (1) ਪਟਿਆਲਾ-ਸਰਹਿੰਦ, ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. 31, (2) ਖਰੜ-ਲਾਡਰਾਂ-ਬਨੂੜ-ਤੇਪਲਾ, ਓ. ਆਰ. ਡੀ.-4-- ,
- (3) ਫਿਲੌਰ-ਨਗਰ, ਓ.ਡੀ.ਆਰ.-5 ਅਤੇ (4) ਲੁਧਿਆਣਾ-ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ-ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਐਸ.ਐਚ.-2 ਨਾਲ ਜੁੜਨਗੀਆਂ।

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 115 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 1.1 (ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ) ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੜਕਾਂ 6 ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋਂ-ਵੱਖਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਪ ਨਗਰ, ਸੰਗਰੂਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਗੀਆਂ। ਖਰੜ-ਬਨੂੜ-ਤੇਪਲਾ ਅਤੇ ਫਿਲੌਰ-ਨਗਰ ਦੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਉਚਿਤ ROW ਹੈ। ਦੋ ਸੜਕਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ-ਸਰਹਿੰਦ ਸੜਕ ਤੇ ROW 11ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 55 ਮੀਟਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ।

ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਚਿੱਸਾ ਹਨ (ਲਾਘੇ ਦਾ ਨਾ)	ਸੜਕ ਕੀ ਲੰਬਾਈ (ਕਿਲੋਮੀਟਰਾਂ ਵਿਚ)	ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ/ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੜਕ ਲੰਘਦੀ ਹੈ	ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰ. ਓ. ਡਬਲਿਊ. ਰੋਜ (ਮੀਟਰਾਂ)
ਖਰੜ-ਬਨੂੜ-ਤੇਪਲਾ	37	ਰੂਪ ਨਗਰ, ਪਟਿਆਲਾ	18-27
ਲੁਧਿਆਣਾ-ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ	40	ਲੁਧਿਆਣਾ/ਸੰਗਰੂਰ	19-44
ਫਿਲੌਰ-ਨਗਰ	6	ਜਲੰਧਰ	11-15
ਪਟਿਆਲਾ-ਸਰਹਿੰਦ	30	ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ	12-30
●4	115	●6	

4. ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਡੀਜ਼ਾਇਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜ-ਆਰਥਿਕ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ, ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜਾਂ, ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਥੇ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੰਘਣੀ ਹੈ ਉਥੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਬਾਈ-ਪਾਸ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

5. ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨਾਲ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਕਿਸਮ

ਤਜਵੀਜ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੱਧੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਿੱਧੇ ਹੋਣਗੇ ਐਪਰ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੇ ਨੁਕਸਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ :

ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਪਾਰਕ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਖੇਤੀਯੋਗ ਭੂਮੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੌਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਜੋਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੋੜਿਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਗੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਢਾਉਣ ਅਤੇ ਭੌਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਉਪਜੀਵਕਾ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰ ਅਤੇ ਆਰ ਮੱਦਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੋੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਜਵੀਜ ਕੀਤਾ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

6. ਘਰੇਲੂ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ

ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਸੜਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੁਲ 287 ਇਮਾਰਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨੀ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 83.97% ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 16.03% ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਸਾਂਝੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ। ਘਰੇਲੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਘਰ ਪੱਕੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਪਾਰਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਹਨ:-

ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ (ਲਾਘੇ ਦਾ ਨਾਂ)	ਘਰੇਲੂ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ (ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ)		
	ਕੁਲ	ਆਯੋਗ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਭੋਂ	ਗੈਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਭੋਂ
ਪਟਿਆਲਾ-ਸਰਹਿੰਦ	006	006	-----
ਖਰੜ-ਬਨੂੜ-ਤੇਪਲਾ	137	122	15
ਲੁਧਿਆਣਾ-ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ	122	093	29
ਫਿਲੌਰ-ਨਗਰ	022	020	02
04	287	241	46

7. ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਪੀ.ਏ. ਪੀਜ਼) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਕਾ (ਪ੍ਰੋਫਾਇਲ)

ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੂਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕਾਰਣ 671 ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਾਰਣੀ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 89● ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ ਏ ਐਫ ਸਾਰਣੀ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਪੀ.ਏ. ਪੀਜ਼) ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ 3977 ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਜਿਆਦਾਤਰ ਉੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਵਿਉਪਾਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰ ਐਂਡ ਆਰ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਿਰਫ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਮੁਖੀ	ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਅਧੀਨ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ				ਕੁਲ
	ਕੇ ਬੀ ਟੀ	ਐਲ ਐਮ	ਪੀ ਐਨ	ਪੀ ਐਸ	
ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਪੀ ਏ ਪੀਜ਼)	1627	2143	●161	●●46	3977
ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪ੍ਰਵਾਰਿਕ ਸਮੂਹ	271	366	28	●6	671
ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ (ਪੀ ਏ ਐਫਸ)	●362	●476	●●36	●●16	●89●

8. ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਲਿਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਣਇਛਤ ਅਦਲ-ਬਦਲ (ਥਾਂ ਪੂਰਤੀ) ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਨਿਰਬਾਹ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ (ਆਰ ਅਤੇ ਆਰ) ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਪੀ ਏ ਐਫਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸੜਕਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਆਰ ਐਂਡ ਆਰ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਲਿਸੀ ਅਧੀਨ ਹਟਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਗੈਰ ਧਾਰਕ ਸਮੇਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਬੀ ਪੀ ਐਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ) ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਭੌਂਅ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਂਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪਾਲਿਸੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (ਮੁਆਵਜੇ ਐਂਡ ਆਰ ਆਰ ਸਹਾਇਤਾ) ਅਜਿਹੀ ਭੌਂ ਦਾ ਕਬਜਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਆਰਜੀ ਭੱਤਾ, ਤਬਾਦਲਾ ਭੱਤਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣਾ। ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ, ਖੜੀ ਫਸਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ, ਹਟਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੁੜ-ਵਸਾਊ ਕਲੋਨੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਖੁੱਦ ਦੁਬਾਰਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਬਾਹ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਬੰਧਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰ ਆਰ ਪਾਲਿਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੜਕ

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹਨ:-

- (ੳ) ਭੌਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 (1984 ਵਿਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ)।
- (ਅ) ਪੰਜਾਬ ਮੁਜਾਰੇਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887।
- (ੲ) ਪੰਜਾਬ ਪਿੰਡ ਸਾਂਝੀ ਭੌਂ ਸਾਮਲਾਤ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ 1961।
- (ਸ) ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਭੌਂ (ਖਾਲੀ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲੀ) ਐਕਟ 1997।
- (ਹ) ਪੰਜਾਬ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਭੌਂ (ਖਾਲੀ ਕਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲੀ) ਐਕਟ 1997।
- (ਕ) ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਬੰਧੀ ਰੇਲ, ਸੜਕ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਐਸ ਓ ਈ ਐਫ, 1989

9. ਆਧਾਰ ਰੇਖਾ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਪੜਤਾਲ ਅਭਿਆਸ ਅਧੀਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ .ਪੀ. ਏ. ਐਚ. 671ਹਨ। ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਅਰਥਾਤ ਕੱਚਾ, ਅੱਧਾ ਪੱਕਾ, ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੀ ਆਯੋਗ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀ ਭੌਂ ਉੱਤੇ ਖੜੀ ਹੋਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 84% ਹੈ । ਅਯੋਗ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀ ਭੌਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਕੀਆਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ (ਤਕਰੀਬਨ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਧ ਪੱਕੀਆਂ (29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ (ਤਕਰੀਬਨ 11ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ(ਤਕਰੀਬਨ 47%) ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ-ਕਮ-ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ (ਤਕਰੀਬਨ 9%)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਨਿੱਜੀ ਇਮਾਰਤਾਂ/ ਧਾਰਮਿਕ/ਭਾਈਚਾਰਿਕ/ਸਰਕਾਰੀ ,ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜ-ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਥੋੜੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪੱਕੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਪੰਤੂ ਕੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ (ਭਾਂਵੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਿਕ), ਜਿਅਦਾਦਤਰ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਰਧ ਪੱਕੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਗਰੀਬ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਪਵੇ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬੀ ਪੀ ਐਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਆਰ ਐਂਡ ਆਰ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ

ਭੌਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਜਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਥਾਰਿਟੀਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਸਟੱਡੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਪਰ ਭੌਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਹੋਵਗੀ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭੌ ਗ੍ਰਹਿਣ ਯੋਜਨਾ(ਐਲ ਪੀ ਏ) ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਭੌ ਦਾ ਪਲਾਟ ਨੰ: ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ, ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਭੋ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਭੌ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਮੌਜੂਦਾ ਭੌ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਆਦਿ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਸਮੇਤ (ਸੱਜਰਾ ਨਕਸ਼ਾ) ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਇਕ ਪਸਾਰੀ ਹੈ, ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਭਾਏਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁੜ -ਵਸੋਬੇ ਦੀ ਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਪੀ ਏ ਪੀਜ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਵਪਾਰਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਹਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਇਛਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਠੀਕ ਠਾਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ, ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਯੋਜਨਾ (ਆਰ ਏ ਪੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ, ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੀ ਐਮ ਯੂ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਸੀ ਐਮ ਯੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਾਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੂਜੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਆਰ ਅਤੇ ਆਰ ਅਫਸਰ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਮਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਲ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਰ ਬੀ ਡੀ ਬੀ) ਵਿਖੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸੈਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗੀ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਕਾਰਜਕਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸਾਊ ਹਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਅਧੀਨ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ (ਜੀ ਆਰ ਸੀ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਰ ਇਕ ਸੀ ਐਮ ਯੂ ਲਈ ਇਕ ਜੀ ਆਰ ਸੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁੜ-ਵਸੋਬਾ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੱਲਗ-ਅੱਲਗ ਉਲੇਖ ਕਰਕੇ (ਮੱਦਵਾਰ) ਬਜਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੀ ਏ ਪੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਬਜਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮਤਗਣਨਾ ਸਰਵੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

11. ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਸੜਕਾਂ ਲਈ ਆਰ ਏ ਪੀ ਲਈ ਬਜਟ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ (ਤਖਮੀਨਾ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮੱਦ	ਕੁਲ ਰਕਮ ਰੁਪਿਆਂ ਵਿਚ	ਧਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	
			ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ (ਰੁਪਏ)	ਪੀ ਆਰ ਡੀ ਬੀ (ਰੁਪਏ)
(ੳ)	ਭੌ ਗ੍ਰਹਿਣ	599,644,200	36,464,850	563,179,350
(ਅ)	ਢਾਂਚਾ ਮੁਆਵਜਾ (ਹੱਕਦਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਹੱਕਦਾਰ)	10,660,839	0	10,660,839
(ੲ)	ਸਹਾਇਤਾ	67,009,684	65,587,184	1,422,500
(ਸ)	ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ	2,043,900	1,926,900	117,000
(ਹ)	ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ	5,295,932	3,279,932	2,016,000
(ਕ)	ਸਿਖਲਾਈ	1,400,000	1,400,000	0

(ਖ)	ਆਰ ਏ ਪੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ	3,600,000	3,600,000	●
ਕੁੱਲ		689,654,555	112,258,866	577,395,689

ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰਲੇ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਰ ਏ ਪੀ ਵਿਚ ਆਰ ਆਰ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਉਪਗਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲਅੰਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਣ।

ਨੋਟ:- ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ।